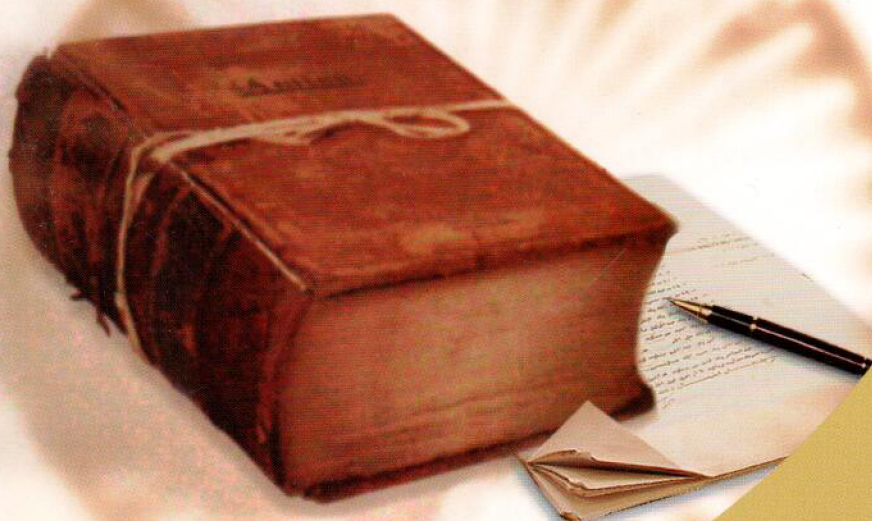

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

از آفرینش اثر تا کتاب

نویسنده: دکتر نجم السادات موسوی

با همکاری دکتر سوزان گویری _ سیما قاسمی

دست‌آورد (۳)

((از آفرینش «اثر» تا «کتاب»))

راهنمای نویسندگان

دکتر نجم‌السادات موسوی

با همکاری دکتر سوزان گویری و سیما قاسمی

سرشناسه	: موسوی، نجم‌السادات، ۱۳۳۸-.
عنوان و پدیدآور	: از آفرینش «اثر» تا «کتاب»: راهنمای نویسندگان / تألیف نجم‌السادات موسوی با همکاری سوزان گویری و سیما قاسمی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۳ ص.: جدول، نمودار.
شابک	: ۱۴۰۰۰ ریال: x-27-964-8863
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: نویسندگی -- شیوه‌نامه.
موضوع	: فن نگارش.
شناسه افزوده	: گویری، سوزان، ۱۳۳۰-
شناسه افزوده	: قاسمی، سیما، ۱۳۴۵-
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
رده‌بندی کنگره	: ۳الف۸۳/م ۱۴۷ PN
رده‌بندی دیویی	: ۸۰۸/۰۳
شماره کتابخانه ملی	: ۴۹۱۳۷-۸۵م

نام کتاب: از آفرینش اثر تا کتاب (راهنمای نویسندگان)

تألیف: دکتر نجم‌السادات موسوی و همکاران

ویراستار: مؤلفان

حروفچینی کامپیوتری صفحه‌آرایی: نوآور

طراح جلد: مونا کیانی

ناظر چاپ: امیرمحمد کبودهن

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۴۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: مهدیه

سال انتشار: ۱۳۸۶

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفن: ۲۲۴۰۱۴۰۱

شابک: x-27-964-8863-964-8863-27-x - ۹۶۴-۸۸۶۳-۲۷-x

همه‌ی حقوق ناشر محفوظ است.

سپاسگزاری

چند سال گذشته با تمام فراز و نشیب‌هایش سپری شد آنچه باقی مانده تجربه‌های ارزشمندی است منتج از فکرهای بلند و پژوهش‌های عمیق اندیشمندان و فرهیختگان عرصه علم و پژوهش که درگردونه کارکرد مجریان و دست‌اندرکاران چاپ و نشر و حامیان آنان به صورت کتاب عرضه گردیده است. انتشارات دانشگاه افتخار دارد که از تمامی فرصت‌ها به منظور انجام رسالت و دستیابی به اهداف خویش استفاده نموده و حاصل آن کتاب‌های بی‌شمار، سه عنوان دستاورد (۱)، (۲) و (۳) و نیز ارائه سالانه حداقل سی بسته خدماتی بوده است. اما باید اذعان کرد تمامی موارد بالا انجام نمی‌گرفت مگر با راهنمایی‌های ریاست محترم دانشگاه جناب آقای دکتر محمدتقی جغتایی، معاونین محترم پژوهش سرکار خانم دکتر حمیرا سجادی و سرکار خانم دکتر روشنگر وامقی، و حمایت‌های معاونت محترم توسعه و منابع انسانی جناب آقای دکتر بهنام یوسفی و نیز تصمیم‌گیری‌های مدیرانه اعضای محترم شورای نشر، سرکار خانم‌ها دکتر روشنگر وامقی، دکتر فیروزه ساجدی و آقایان دکتر حبیب آقابخشی دکتر محمود حریرچی، دکتر حسین سازمند، دکتر رضا نیلی‌پور، دکتر مرتضی خواجه‌وی و دقت نظر، همکاری و مسئولیت‌پذیری داوران محترم «شورای تخصصی اثر» که در نهایت فرایند چاپ آثار را تسهیل نموده‌اند، بدینوسیله از تمامی آنان قدردانی می‌گردد. همچنین از همکاران مرکز انتشارات سرکار خانم‌ها سیما قاسمی، پروین کریمی، ندا میرزاباقری، پرستو تاجیک و فاطمه فرمهین فراهانی که با همکاری صمیمانه و مسئولیت‌پذیری، تمامی مراحل فرایند چاپ را اجرا می‌کنند و دور از هیاهو و غوغای سازمانی به آرمان‌ها جان می‌بخشند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید و در پایان از هماهنگی و همکاری آقایان امیرمحمد کبودهن ناظر فنی چاپ و محمدرضا صفی‌پور کارپرداز دانشگاه و طراحان جلد سپاسگزاری می‌گردد.

دکتر نجم‌السادات موسوی

مسئول انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

فهرست

پیشگفتار

فصل اول ۱

مقدمه ۳

بخش اول

اصول کلی تدوین، نگارش ادبی و منبع‌نگاری آثار ۵

الف - اصول اولیه تدوین آثار ۷

ب - فرایند چاپ «اثر» در مرکز انتشارات ۱۰

ج - نکات قابل توجه نویسندگان ۱۱

فصل دوم ۱۳

بخش اول

خط فارسی، شیوه نگارش واژه‌ها، نشانه‌گذاری ۱۵

الف - خط فارسی، خاستگاه و تحول آن ۱۷

۱ - خط و زبان عربی در ایران ۱۹

۲ - دگرگونی‌هایی که ایرانیان در خط عربی پدید آوردند ۲۱

۳ - خط‌های ویژه فارسی ۲۱

ب - شیوه نگارش واژه‌گان فارسی ۲۲

ج - نشانه‌گذاری در خط فارسی ۳۴

بخش دوم

شیوه منبع‌نویسی ۴۱

الف - شیوه کتابنامه‌نویسی و تهیه منابع بر اساس سبک ونکوور ۴۳

ب - شیوه رایج دیگری از کتابنامه نویسی برای آثار علوم انسانی و علوم پزشکی	
و استناد در متن	۵۶
ج - منابع	۷۲
فصل سوم	۷۳
بخش اول	
مراحل پذیرش اولیه آثار در دفتر انتشارات	۷۵
بخش دوم	
فرایند و ابزار داوری	۸۱
بخش سوم	
آئین نامه ها و دستورالعمل های فرایند چاپ و نشر	۹۳

«پیشگفتار»

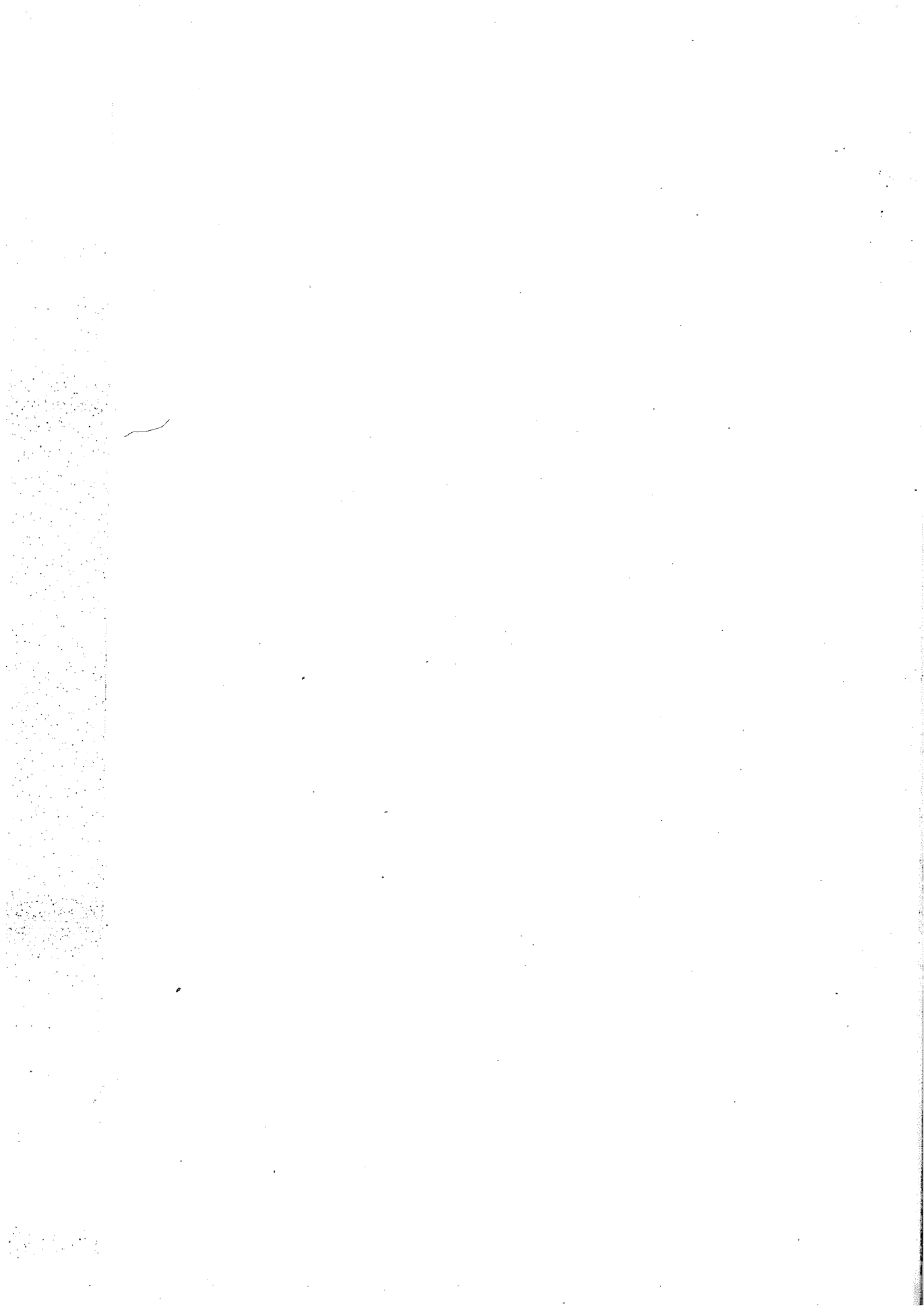
کتاب، تجسم یافته‌های علمی، تجربی و پژوهشی «دیگران» است که در اختیار «خواننده» قرار می‌گیرد و مطالعه آن، مشارکت زیرکانه و بهره‌گیری هوشمندانه از سال‌ها تحقیق و تلاش و آموخته‌های «نویسندگان آن کتاب» است. در این راستا ناشران مسئول «انتقال» آگاهانه و مدبرانه و حلقه اتصال تولید و مصرف این فرایند علمی می‌باشند؛ بدون شک، تحقق رسالت مذکور، کار سترگی است که تنها و تنها در سایه مشارکت و هم‌یاری تمام صاحبان اندیشه و فکر به دست می‌آید.

بنابراین دست‌اندرکاران انتشارات جهت پیشبرد طرح «ساماندهی کتاب» در صدد برآمدند تا با پیش‌بینی استانداردها و اصول کلی آماده‌سازی و تدوین «آثار» به منظور هم‌یاری سازنده و اثربخش با اصحاب قلم، نویسندگان و مترجمان گام بردارند و مسیر عبور از چالش‌های فرایند یاد شده را هموار سازند و این پایگاه را به تعامل فرهیختگان، صاحب‌نظران و اندیشه‌ورزان جهت تحقق اهداف بالا مبدل سازند.

در اینجا ضروری می‌دانم از همکاری سرکار خانم دکتر سوزان گویری که بخش اول از فصل دوم کتاب حاضر را در زمینه خط فارسی، شیوه نگارش واژه‌ها و مبحث نشانه‌گذاری تعریف کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری کنم. ضمناً از سرکار خانم سیمای قاسمی که بخش دوم از فصل دوم این کتاب را درباره شیوه منبع‌نگاری تهیه و تنظیم نموده‌اند، بسیار تشکر نمایم.

دکتر نجم‌السادات موسوی

مسئول انتشارات دانشگاه

فصل اول

کتاب درخشان‌ترین جلوه‌گاه اندیشهٔ آدمی و فرهنگ بشری است و هنوز، سهم بسزایی در انتقال تفکر و دانش و بهبود سطح زندگی اجتماعی بشر دارد. کتاب در پنج قرن گذشته، به کمک کاغذ و چاپ، به یکی از مهم‌ترین ارکان زندگی در عصر تمدن جدید و مهم‌ترین ابزار دانش و فرهنگ و کلید اصلی درهای ذهن بشر، احساس و اندیشه و عاطفهٔ او تبدیل شده است. بدون کتاب، تمدن جدید هرگز نمی‌توانست اساسی‌ترین جنبه‌های خود را تحکیم و تقویت بخشد یا انتقال دهد. کتاب، یکی از ستون‌های این تمدن است. پدیدآورندگان و نویسندگان معمولاً با تلاش و کوشش خود آثارشان را پدید می‌آورند و سپس یادداشت‌ها و دست‌نوشته‌ها را به ناشر می‌سپرنند تا وی با تخصص خود، آنها را به اثر چاپی تبدیل کند و به بازار بفرستد و خوانندگان کتاب آن را بخرند و یا از کتابخانه و دوستان به امانت بگیرند و در تولید اطلاعات و دانش و فناوری آن سهم شونند و گردونه‌ی نشر کتاب به حرکت خود ادامه دهد.

هرچند امروز پس از تحولاتی که در عرصهٔ ارتباطات و اطلاعات روی داده است موضوع انتقال اطلاعات از راه نشر کتاب با مسائل تازه‌ای روبه‌رو شده است و روابط، مناسبات و چگونگی رهیافت‌ها و برخوردها میان سه رکن تشکیل‌دهندهٔ نشر یعنی «پدیدآورنده»، «ناشر» و «خواننده» دست‌خوش تغییراتی شده است و انتقال اطلاعات از شبکه‌های رایانه‌ای نگرانی‌هایی دربارهٔ آیندهٔ کتاب چاپی به وجود آورده است اما آنچه مهم است این است که حتی اگر همین امروز به سمت نشر بدون کاغذ، بدون چاپ و صحافی، بدون حمل و نقل و بدون انبار و... یعنی کتاب (EB (Electeron book برویم، ضرورت وجود نگرش علمی و روش حرفه‌ای برای سه رکن اصلی نشر لازم است و